Galaction VEREBCEANU
Institutul de Filologie al AŞM
(Chişinău)

UN MANUSCRIS AL *SINDIPEI* DE LA SFÂRŞITUL SECOLULUI AL XVIII-LEA. TEXT (I-1)[1]

A manuscript of *Sindipa* of the late 18th century. Text (I-1)

Abstract. This edition focuses on providing for specialists the manuscript's text announced in the title, one of many Romanian versions of the popular novel, entered in our literature from the early 18th century, under the abbreviated name of *Sindipa*. The writing, little known in the specialized literature, dating from 1798, was copied by Ioan Crăciun from Ştefăneşti, Dorohoi; it is contained in a Romanian manuscript (elevation 824) from the *Grigorovici* fund of the State Library of Russia (Moscow) and has a volume of 101 pages.

Keywords: copy, grapheme, manuscript, letter, sound-type, text.

Preliminarii. Romanul popular de origine indiană, cunoscut la noi sub denumirea prescurtată de *Sindipa*, a pătruns în literatura română la sfârşitul secolului al XVII-lea[2]. Cea mai veche copie românească datează de la începutul secolului al XVIII-lea. Textul romanului, intitulat *Cuvânt şi pocitaniia filosofului Sintipa cu împăratul de ţara Persie, anume Chira*, conservat între filele 79^{r} şi 121^{v} ale unui manuscris miscelaneu şi păstrat la Biblioteca Academiei Române (ms. rom. 1436), a fost copiat în 1703 de dascălul Costea de la biserica din Şcheii Braşovului[3].

Scrierea populară a cunoscut o răspândire largă în literatura noastră, difuzându-se, în mare parte, prin copii manuscrise, al căror număr este de 28, dintre acestea 15 fiind localizate în Moldova, şi prin câteva ediţii, prima datând din 1802 în Tipografia lui Ioann Bart din Sibiu[4].

[1] Conceput în variantă pentru revistă, textul romanului cuprinde trei părţi.

[2] Primele informaţii, în literatura ştiinţifică, despre romanul popular le datorăm lui M. Gaster (vezi Gaster 1883, p. 54–77), N. Iorga (vezi Iorga 1928, p. 35–37) şi, mai cu seamă, lui N. Cartojan (vezi Cartojan II 1938, p. 284–297), care studiază amănunţit căile de pătrundere a cărţii în literatura noastră, subliniind originea indiană a romanului.

[3] Pentru prima dată cel mai vechi text românesc al *Sindipei* este editat de I. C. Chiţimia (vezi Chiţimia–Simonescu 1963, p. 353–351), cu o *Introducere* semnată de Dan Simonescu (vezi Chiţimia–Simonescu 1963, p. 349–401), în care este prezentat pe scurt subiectul romanului, menţionându-se şi alte manuscrise ale scrierii depozitate la Biblioteca Academiei Române. Cea care s-a ocupat îndeaproape de cel mai vechi manuscris românesc al *Sindipei* este cercetătoarea Magdalena Georgescu (vezi Georgescu 1996, p. 197–320), care, bazându-se pe cele mai moderne principii pe editare a manuscriselor vechi, publică textul romanului, ediţia propriu-zisă fiind precedată de un minuţios *Studiu lingvistic şi filologic* şi urmată de un *Glosar*.

[4] Vezi Moraru–Velculescu 1978, p. 407–436.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

Obiectul studiului nostru este o copie necunoscută autorilor *Bibliografiei analitice a cărților populare laice*, şi anume ms. rom. 824 (număr nou 66), intitulat *Sandipa*, *adică poveste lui Chir-Împărat* (în continuare – *Sandipa*).

Date despre manuscris. Manuscrisul *Sandipa*, având dimensiunile 210 × 145 mm şi făcând parte din fondul *V. I. Grigorovici* al Secției de manuscrise al Bibliotecii de Stat a Rusiei (Moscova), are 102 file. Hârtia, în general bine păstrată, este groasă, de culoare gălbuie. Coperta, inițial din piele, îmbrăcată ulterior în carton, se desprinde la cotor şi este mâncată, parțial, de cari. Numerotarea, cu cifre arabe pe partea de sus a paginii recto, cu creion negru, de la 1 la 102, aparține, se pare, copistului.

Textul propriu-zis, scris de o singură persoană de la început până la sfârşit, cu cerneală neagră, uşor decolorată, este complet, lizibil şi se cuprinde între filele 1^{r} şi 101^{r}, pe fila 101^{v} şi fila 102^{r}, păstrată fragmentar, fiind făcute unele însemnări, calcule şi încercări de peniță. Toate filele sânt întregi, cu excepția celei cu numărul 84^{r}, care are colțul de jos rupt. Titlul scrierii figurează doar pe fila 1^{r}, numărul de rânduri pe o filă fiind neuniform şi variind între 14 şi 20. Unele inițiale ale capitolelor sânt scrise cu majuscule.

Datarea manuscrisului *Sandipa* nu prezintă o problemă şi este făcută de însuşi copistul scrierii. Din însemnarea de pe fila 101^{r} aflăm numele lui şi data în care a fost încheiată copierea textului: *Sfârşitul Istorii<i> lui Chir-Împărat şi al Sandipii filosofului. Şi am scris-o eu, Ioan Crăciun, din ținutul Dorohoiu ot Ştefăneşti la veleat 1798, maiu în 1*.

Prima şi unica informație cunoscută nouă despre textul *Sandipa* o datorăm lui Gheorghe Dodiță[5], care, referindu-se la colecția de manuscrise din fondul *V. I. Grigorovici* de la Biblioteca de Stat a Rusiei (Moscova), semnalează mai multe manuscrise românești, printre care şi manuscrisul *Sandipa*, pe care îl descrie, redând pe scurt subiectul romanului. Confruntând textul *Sindipei* din 1703 cu cel analizat, fără însă a aduce exemple de colaționare, autorul emite ipoteza că textul moscovit este de o întindere mai mare decât textul braşovean, cuprinzând pasaje noi şi unele amplificări, iar „prototipul acestei cópii este mai vechi, probabil de la începutul sec XVIII”[6]. Cât priveşte localizarea manuscrisului, Gh. Dodiță afirmă că manuscrisul în cauză „este, fără îndoială, una din numeroasele cópii, care au circulat în Moldova în ultimele decenii ale sec. XVIII şi prima jumătate a sec. XIX”[7], în sprijinul ideii sale autorul aducând unele probe privind caracteristicile lingvistice ale textului. La sfârşitul articolului este reprodus, în transliterație, un fragment din text (filele 1^{r}–14^{r}).

Notă asupra ediției. Publicarea integrală a textului *Sandipa*, conservat între filele 1^{r}–101^{r}, se realizează, pentru prima dată, după originalul moscovit al ms. rom. 824. În reproducerea textului din alfabetul chirilic în cel latin am folosit metoda transcrierii fonetice interpretative, folosită în cele mai multe ediții ştiințifice ale textelor vechi

[5] Vezi Dodiță 1986, p. 101–114.
[6] *Idem*, p. 108.
[7] *Idem*, p. 107.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

româneşti aparţinând secolelor al XVI-lea – al XVIII-lea. Întrucât cele mai multe slove corespund în general unui singur sunet sau, mai rar, unui grup de sunete şi nu pun probleme anumite în transcripţie, în continuare ne vom referi doar la acele slove care au mai multe valori fonetice. Iată soluţiile adoptate: **є** = *ie* (**єширъ** = ieşiră, **съ є** = să ie), dar şi *e* (**ел** = el, **єстє** = este, **елинєнии** = elinenii) sau *ea* (**ѧндръзнєлъ** = îndrăzneală), *ia* (**съ бирꙋєскъ** = să biruiască) ori *i* (**копел** = copil), în ultimele trei situaţii grafiile respective fiind indicate în aparatul critic; **ѣ** = *ea* (**трѣвъ** = treabă) sau *e* (**тарѣ** = tare, cu reţinere în subsolul paginii); **ѧ** şi **ꙗ** = *ia* (**съ дърꙋѧскъ** = să dăruiască, **ꙗпъ** = iată) sau *ea* (**ачеѧ** = aceea, **ꙗ** = ea); succesiunile **їѧ** şi **їꙗ** (**иꙗ**) = *iia* (**пїѧтръ** = piiatră, **вїꙗца** = viiaţă), cu excepţia formelor de tipul **съ мїѧргъ** (= să meargă, **миꙗ**(**м**) = mi-am), semnalate în note; ligatura **єа** = *ea* (**ачєєа** = aceea) sau, conform normelor actuale, *ia* (**фимєєа** = fimeia), eventual, în funcţie de context, *ie* (**съ вїєа** = să vie); succesiunea **їєа** (**иєа**) = *iia* (**абїєа** = abiia, **скриєа** = scriia); **и** din pluralul masculinelor articulate = <i> (**ѧмпъръцїи** = împărăţii<i>), deşi grafemul ar putea nota, teoretic, un [i] silabic, prezent şi astăzi în vorbirea populară; **ѻ** şi **ѡ** = *o* (**акѻлѡ** = acolo), **ѻ** = *oa* (**фѻрте** = foarte, cu trimitere în subsolul paginii). Elementul semivocalic [u̯] din succesiunile **ѡа**/**ѻаѡ**/**ꙋѡ**, care marchează, în româna actuală, segmentul fonetic [u̯o], nu a fost notat. Deci **зиѡа** = zioa, **вѻаѡ** = voao, **лꙋѡ** = luo; **ъ** şi **ж**, corespunzând sunetelor din româna actuală [ă] şi [î], = *ă* sau *î* (**дакъ** = dacă, **кжнд** = când, **сънт** = sânt[8]); **ѧ** = *î*, *în*, *îm* (**ѧл** = îl, **ѧтрꙋ** = întru, **ѧнаинтє** = înainte, **ѧнпъратъ** = împărat); înainte de **є** şi **и**, **г** şi **к** = *gh*, *ch* (**дꙋгѣнъ** = dugheană, **ꙋнгю** = unghiu, **кєфꙋл** = cheful, **кип** = chip), iar **ч** şi **ц̮**, în situaţii asemănătoare, = *ce, ci*, *ge*, *gi* (**атꙋнчє** = atunce, **чинє** = cine, **дец̮ет** = deget, **ц̮инєрє** = ginere).

Slovele suprascrise au fost interpretate în mod diferit. Slovele în poziţie medială au fost date în rând, fără vreo menţiune specială: **пъмъ**(**н**)**тꙋ**(**л**) (= pământul), cele în poziţie finală, care puteau fi urmate de un pseudo -*i* final sau de un -(*i*)*u*, au fost coborâte în rând şi culese cursiv: **ѧ**(**м**) = î*m*, **съ**(**ш**) = să-*ş*, **то**(**ц**) = to*ţ*, **слꙋжито**(**ρ**) = slujito*r*, forma alternând cu *slujitoriul*. La fel a fost transcrisă şi slova (**ρ**) din grafiile **да**(**ρ**) = da*r*, **фъ**(**ρ**) = fă*r*, **ꙗ**(**ρ**) = ia*r*, grafii scrise şi cu ier: dară, fără, iar. În transcrierea pron. şi adj. pron. dem. (postpus) şi a pron. rel. compus ne-am condus de norma textului. Deci **ачє**(**л**) = acela, **ачє**(**л**) **чє** = acela ce, dar **чє**(**л**) **чє** = ce*l* ce.

Între paranteze unghiulare <> au fost redate slovele şi cuvintele omise de copist, precum şi cuvintele şi porţiunile restabilite prin comparare cu celelalte copii din epocă. Numărul fiecărei file este marcat cu cifre arabe pe marginea paginii, finalul filelor recto (^{r}) fiind redat prin /, iar acela al filelor verso (^{v}), prin //. Cifrele chirilice au fost substituite cu cele arabe, semnele diacritice nu au fost reproduse în transcriere, iar punctuaţia este cea modernă.

În secţiunea aparatului critic au fost trecute greşelile şi modificările copistului, grafiile care se pretează la mai multe interpretări sau cele neobişnuite. Din economie

[8] Pentru a nu literariza textul, nu am recurs la forma *sunt*, impusă în limba literară actuală după criterii extralingvistice, ci la cea de *sânt*, formă moştenită din latină şi unica folosită în vechea noastră limbă de cultură, dar care nu se mai regăseşte, după 1993, în lucrările lexicografice de referinţă.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

de spațiu, fenomenul-tip poartă numărul notei cu care acesta a fost semnalat prima dată. Textul se încheie cu un *Glosar*.

Referințe bibliografice

Cartojan II 1938: N. Cartojan, *Cărțile populare în literatura românească*, vol. II, Bucureşti, 1938.

Chițimia–Simonescu 1963: *Cărțile populare în literatura românească*. Ediție îngrijită şi studiu introductiv de Ion C. Chițimia şi Dan Simonescu, vol. I, sub îngrijirea ştiințifică a lui I. C. Chițimia, Bucureşti, 1963.

Dodiță 1986: G. V. Dodiță, *Importanța fondului „V. I. Grigorovici" de la Biblioteca URSS „V. I. Lenin" pentru studierea istoriei limbii moldoveneşti*, în *Probleme de istorie a limbii. Studii şi texte*, Chişinău, 1986, p. 101–114.

Gaster 1883: M. Gaster, *Literatura populară română*, Bucureşti, 1983.

Georgescu 1996: *Sindipa*. Text stabilit, studiu lingvistic şi filologic, glosar de Magdalena Georgescu, în *Cele mai vechi cărți populare în literatura română*, I, Bucureşti, 1996, p. 197–320.

Iorga 1928: N. Iorga, *Livres populaires dans le sud-est de l'Europe et surtout chez les roumaines,* extras din *Analele Academiei Române, Memoriile Secțiunii istorice*, vol. XIV, 1928, p. 35–37.

Morau–Velculescu 1978: Mihai Moraru–Cătălina Velculescu, *Bibliografia analitică a literaturii române vechi*. Volumul I, partea a II-a, *Bibliografia analitică a cărților populare laice*, Bucureşti, 1978.

Izvoare

Cuvânt şi pocitaniia filosofului Sintipa cu împăratul de țara Persie, anume Chira (ms. rom. 1436 Biblioteca Academiei Române, 1703, f. 79^{r}–121^{v}).

Istoriile filosofului Sindipa (ms. rom. 1366 Biblioteca Academiei Române, sf. sec. 18, f. 1^{r}–59^{v}).

Istorie Sindipii (ms. rom. 3388 Biblioteca Academiei Române, 1784, f. 1^{r}–60^{v}).

<Acefal> (ms. rom. 830 Biblioteca Academiei Române, 1786, f. 15^{r}–65^{v}).

Sandipa, adică poveste lui Chir-Împărat (ms. rom. 3184 Biblioteca Academiei Române, 1805, f. 1^{r}–74^{v}).

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

SANDIPA, ADICĂ POVESTE LUI CHIR-ÎMPĂRAT 1r

Cuvântul întâi a lui Sandipii filosoful, tălmăcită de pi limba sirinească pre limba elinească, iară acum, mai pre urmă, pe limba rumânească[1].

Această istorie au scris-o mai întâi Mosus filosoful pentru Chir, împărat al persilor, şi pentru naştire fiiului său şi pentru dascalul Sandipa filosoful şi pentru 7 filosofi ai împăratului şi pentru ţiitoare împăratului şi pentru meşteşugirile ei cele răle şi vicleni ci le-au fost gătit ace vitregă[2] să le facă fiiului împăratului, încă şi asupra împăra/tului. 1v

Când împărăţie Chir, împărat Persie, acist împărat fiind sterp, că nu-i făce împărăteasa niciun cucon, şi să rugă lui Dumnezeu împăratul cu multă osârdie şi cu toată inima în multă vreme. Iar după multă vreme şi rugăciune ce făce împăratul i s-au ascultat ruga de la Dumnezeu şi-i născu împărateasa un cucon făt. Şi să umplu de bucurii împăratul şi-l creşte cu multă pază împărătească. Şi dacă să rădică mai mare cuconul, având poftă împăratul ca să-ş înveţă pre fiiul său întru învăţăturile cărţii, şi i-au găsit dascal foarte înţelept, // pentru ca şi pre fiiul său să-l înveţă înţelepciune. Şi stând dascalul cu multă silinţă şi zdrobindu-l întru învăţături 3 ani, nimică n-au putut să înveţă sau să[3] deprindă. Şi văzind împăratul că n-au putut fiiul său să înveţă nimică, zisă împăratul: 2r

– Văz bine că la aceasta dascal fiiul mieu, oricât de mulţi ani <ar învăţa[4]>, nu va deprinde nicio învăţătură, ci voi da pre fiiul mieu la Sandipa filosoful, că de mulţi oameni am auzit că este dascal deplin şi filosof învăţat.

Şi îndată chemă pe Sandipa filosoful şi-i zisă lui:

– Voi să-ţ dau pre fiiul mieu să-l înveţ filosofie ta.

Iar Sandipa zisă: /

– Gata sint, împărate, şi mă făgăduiescu[5] Împărăţii<i> Tale cu mare făgădui<n>ţă că în 6 luni l-oi învăţa toată <filosofia şi dăscălia>[6], atâta cât altul ca fiiul Împărăţii<i> Tale nu va fi aşa învăţat şi deplin filosof, iară de nu va fi aşa, precum mă făgăduiesc şi precum am zis, atunce să fiu eu despărţit de viiaţa me şi toată avuţie me să rămâie împărătească. Pentru aceea mă apuc eu aşa tare şi-l voi face deplin filosof şi am gând cătră Dumnezeu şi cătră Împărăţie Ta că nu voi fi ruşinat, ci să aibu cinste de la Împărăţie Ta. 2v

Atunce zisă împăratul cătră Sandipa:

– O parte de // avuţie me ţ-aş face de va fi aşa în grabă să-l înveţ. 3r

Iar Sandipa zisă:

– Acist lucru ci am făgăduit, dacă nu te încredinţezi, vei vide pe urmă şi atunce vei crede.

Şi atunce împăratul l-au crezut cu mare nădejde şi cu dulci cuvinte i-au giuruit mare gi<u>ruinţă Sandipii filosofului şi zisă:

---

[1] Urmează secvenţa *Sandipa dascalul şi filosoful*, greu lizibilă şi scrisă ulterior, probabil, de altă mână.

[2] Scris: витрѣгъ.

[3] Adăugat ulterior.

[4] Cf. ms. 3184: *ar învăţa* (2r).

[5] Scris iniţial ѳъгъдѫ(єє), apoi (єє) a fost barat, adăugându-se în rândul următor є(с)кѫ.

[6] Cf. ms. 3388 (1v) şi ms. 1366 (2v): *filosofiia şi dăscăliia*.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

– Ce vei pofti de la mine, dat să-*ț* fie.

Şi pentru mai mare încr<ed>inţare s-au făcut şi zapis filosofului. Atunce şi Sandipa au dat zapis la mâna împăratului precum că în 6 luni îl va da diplin filosof pre fiiul
3v împăratului, precum s-au apucat, ia*r* de nu va fi aşa, atun/ce să i să taie capul Sandipii. Şi după scrisorile ci s-au făcut între împăratul şi între dascalul Sandipa filosoful s-au încredinţat zapisul şi dedi pre fiiul său în mâna Sandipei.

Şi, luând filosoful pe cucon, l-au dus la casa lui şi îndată să apucă de făcu o casă mare şi largă şi o vărui casa preste tot şi zugrăvi pe păreţii casii multe feluri de zugrăvituri şi la toate zugrăviturile ci era pre păreţii scrisă şi istoriile a câte învăţături vre să-l înveţă tot pre păre*ț*. Şi atunce pusă pe cucon într-ace casă şi, ori în care parte căuta cuconul, //
4r toate chipurile era scrisă cu istoriile sale deplin; şi aşa şide numai amândoi, dascalul şi cu cuconul, într-ace casă şi-i tot arăta dascalul şi-l învăţa pe cucon zioa şi noapte şi numai cât să odihne nu-l învăţa, ia*r* cum să scula, îndată începe dascalul a-i arăta şi-l învăţa pe cucon. Şi orici le trebuie de toate ave de ajuns de la împăratul. Şi aşa cu multă osârdie stând filosoful până la vreme ci au zis că l-a învăţa, toate învăţăturile au învăţat cuconul, cât altul ca fiiul împăratului nu era cu putinţă să fie aşa de învăţat, toată dăscălie
4v şi filoso/fie <au>[7] învăţat aşa bine.

Şi dacă să umplu vreme, mearsă[8] filosoful la împăratul şi, închinându-să, zisă:

– O, puternice împărate, ce lucru poftei şi dorie<i>, mâine vei vide că fiiul Împărăţii<i> Tale mâini, la tri ceasuri din zi, va veni şi, văzindu-l, te vei bucura foarte cu mare bucurii.

Ia*r* când fu a doao zi, trimisă filosoful pe cucon la împăratul. Şi văzindu-l tată-său, împăratul s-au bucurat foarte şi-i zisă:

– Fătul mieu, învăţat-ai precum s-au apucat şi au zis dascalul tău că te-a învăţa[9] toată filosofie şi toată dăscălie?

Ia*r* cuconul răspunsă:

5r – Tatăl mieu, // împărate, mâne vom[10] veni amândoi cu dascalul şi atunce vei auzi şi vei[11] vide.

Şi închinându-să tătâni-său, s-au dus ia*r* la dascal şi, dacă veni la dascal, zisă dascalul către cucon:

– Şi mi să arătă întru această noapte ca să fac cercătură prentru întâmplările[12] tale de la naştire ta până la ce mai de apoi şi, aşa precum vom afla cu astronomie pentru norocul tău, aşa te voi trimete la tatăl tău.

Şi făcând dascalul chipul naştirii cuconului, află că nu este bine nici de folos
5v să meargă cuconul la tată-său până nu vor treci 7 zile, / ia*r* de nu va îngădui cuconul acele

[7] Cf. ms. 3184: *au* (3v).
[8] Scris: мїѧ(ꙗ)съ.
[9] Scris: ѧвъцѧ(ш), cu (ш) barat.
[10] Scris: ве(и); cf. ms. 3184: *vom* (3r).
[11] в scris peste м.
[12] т scris peste к.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

7 zile, va veni viiața cuconului[13] la mare primejdii şi, cunoscând[14] dascalul aceste toate din cunoştința astronomii<i>, s-au spăimântat şi s-au cutremurat foarte tare şi, fiindcă zisăsi şi cuconul către tată-său împăratul că „mâine vom veni cu dascalul", şi apoi să rămâie până la a 7<-a> zi, adică socotind dascalul că, de va mergi cuconul şi va vorbi cu împăratul, este planita rea şi să va primijdui la moarte; şi ia*r* de nu va merge după făgăduința dascalului şi al cuconului nemergând, să teme[15] das//calul, că sosisă **6r**
şi vedeao[16] ci s-au făgăduit către împăratul, care, după zapis ce au dat împăratului şi nefiind la ace vreme, apoi trebuie să-i taie capul. Şi aşa şăzind[17] dascalul foarte tare întristat[18] şi, văzind cuconul pe dascal mâhnit tare, îl întrebă:

– Dascale, ci eşti aşa trist şi mâhnit?

Şi filosoful îi spusă pentru ci este mâhnit.

Ia*r* cuconul zisă către dascal:

– Dascale, de mi-i poronci mie, eu nici într-o lună nu voi grăi cu tată[19]-mieu sau, câtă vremi vei vre să tac, eu voi tăce.

Ia*r* filosoful zisă:

– Da*r* este pricina că am zis către tatăl tău că mâine / te voi duce înainte lui să-i[20] **6v**
arăt toată învățătura filosofie<i> ci ai învățat şi, de nu te voi duci, eu mă tem de tată-tău să nu-*m* taie capul, fiindcă au sosit şi vadeoa celor 6 luni după zapisul ci am dat tătâni-tău asupra me. Ce da*r* iaca ce vom face. Tu mâine mergi la tatăl tău şi-i zvoreşti înainte lui şi niciun cuvânt să nu grăieşti până ce vor treci 7 zile.

Ia*r* a dooa zi mearsă[8] cuconul la tatăl său şi după obiceiu filosofesc să închină împăratului, ia*r* tată-său îl chemă aproape şi cu bucurie l-au îmbrățoşat şi l-au sărutat, cu mare bucu//rie au început a-i grăi, ia*r* fiiul său nimică nu-i răspunde, ci tăce şi numai **7r**
ce căuta la tată-său; şi mult ceas întrebându-l tatăl său, el nimică nu răspunde niciun cuvânt, iară împăratul, văzind aşa, şezu în jilțul împărătesc şi chemă pre to*ț* boierii săi pentru ca să auză[21] învățătura fiiului său. Şi sta to*ț* de să mera de tăcere fiiului împăratului. Atunce zisă împăratul către domnii săi:

– Grăi*ț* voi fiiului mieu, fiindcă poate să temi de mine şi pentru aceea nu-*m* grăieşti.

Atunce grăiră domnii către cucon cu cuvinte dulci şi de veselie, ca doa*r* l-ar pute face pe cucon să grăiască, / ia*r* el tot tăce ca şi mai înainte, numai ci căuta cu ochii, **7v**
ia*r* împăratul, fiind plin de mâhneciune, poronci slujitorilor săi să meargă să-i chemi pe dascalul Sandipa[22]. Şi mearsă[8] slujitorii după poroncă şi-l căutară pi Sandipa dascalul

[13] Peste (л), o pată de cerneală.
[14] Primul н scris peste o slovă ilizibilă.
[15] Scris: съ тѣмє.
[16] Scris: вѣдєлѡ.
[17] Peste cuvânt, o pată de cerneală.
[18] Peste (с) şi al doilea (т), o pată de cerneală.
[19] Scris: тътъ; altă lecțiune posibilă: *tătâ<ne>*; cf. ms. 3184: *tatăl* (5r).
[20] Scris: съ(ц): cf. ms. 3184: *să-i* (5r).
[21] Scris: а8ꙗзи.
[22] н scris peste altă slovă ilizibilă.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

şi nu-l găsiră, pentru că Sandipa să ascunsăse până vor treci acele 7 zile. Ia*r* împăratul zisă către domni:

– Ci vi să pare voao tăcere aceasta a cuconului?

Ia*r* unul dintru dânşii răspunsă:

– Mi să pare, împărate, ca să nu cumva să-i fi dat dascalul cuconului vreo iarbă
8r ca să învețe mai bine şi să deprindă cu temeiu // şi poate din iarba aceea să i să fi legat limba lui au dintru multă şi st<r>aşnică învățătură a dascalului s-au făcut acist lucru cu această tăcere.

Şi, fiind împăratul întru mare mâhnire într-aceea vremi, iată că vini şi țiitoare împăratului, care era maştihă cuconului, că maica cuconului murisă. Şi dacă veni ace muiere şi văzu pe împăratul mâhnit, ea zisă către împăratul:

– Dă-*m* pre fiiul tău să-l ieu în taină şi să-l ispitesc şi mie î*m* va spune pricina tăcerii
8v lui ci este de nu grăieşti, că şi mai înainte / de aciste ave el obiceiu şi toate tainile lui mie mi le spune, care[23], cându-*m* spune ceva, nimine să nu ştie această taină.

Atunce zisă împăratul acii pre vicleni[24] muieri, maştiha cuconului:

– Ie-l pe cucon şi, cât vei pute, cu cuvinte mângâicioasă grăieşti-i, doa*r* l-ii pute face să grăiască şi doa*r* vei afla şi pentru ci-i pricina[25]: tace înainte me.

Şi luând vitriga pi cucon, îl dusă în casa ce de jupânesi, unde şide e, şi începu a-i grăi cu cuvinte dulci şi blânde, ia*r* cuconul tot tăce ca şi mai înainte, nimică nu răspunde
9r către cuvintele muierii, // iară ea zisă către cucon:

– Dragul mieu, acum cu adevărat am priceput şi cunoscu că eşti supt oarecare pricină şi pentru aceea taci atâta vremi şi nu vei să-*m* spui mie pricina ta, ia*r* de ai ceva frică de tată-tău ca să nu-*ț* facă ceva rău, eu te voi sfătui un lucru foarte de folosul tău şi bine î*ț* va fi, numai să mă asculți şi aşa să faci cum te voi învăța eu, ia*r* dăcă nu mă vei asculta, foarte rău vei greşi şi apoi nu vei mai pute folosi nimică.

Aceste cuvinte zice muiere către cucon şi altile multe, fiindcă-*ş* pusăsă ochiul
9v şi gândul ei pre cucon să-l / adimineascâ spre mare păcate. Şi dând şi mare giurământ ea către cucon precum că, de o va asculta numai ace învățătură şi de va face aşa, apoia, cât va trăi pe lume, s-au apucat că-l va asculta la toate pe cucon în toată viiața ei. Şi aşa zisă:

– Cucoane, tată-tău acum este bătrân şi-i neputincios, ia*r* tu eşti tânăr şi tare şi acum î*ț* este vreme să te dizmerzi cum ț-a plăce ție, că apoi, dacă vei îmbătrâni, vei slăbi ca şi tată-tău şi apoi mult te vei căi, căci nu ț-ai petrecut[26] pi lume în tinerețile tale cu dezmerdare şi cu dulceață.

10r Şi-i // zisă:

– De vei vre să fii cu mine, eu voi meşteşugui şi-l voi omorî pre tatăl tău şi vei lua tu împărăție şi pe mine mă vei avea[27] fimei ție.

---

[23] Scris: **каръ**.

[24] Scris: **викл҃ни**.

[25] Scris: **причин(н)а**.

[26] Scris deasupra rândului.

[27] Scris: **ава**.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

Aceste dacă auzi cuconul împăratului, să scârbi tare asupra muierii şi aşa de tare s-au întristat, cât au uitat poronca dascalului pentru tăcere şi n-au aşteptat până vor treci cele şapte zile şi grăi cu muiere şi zisă:

– Să ştii tu, fimei, că aceste cuvinte ci ai zis tu către mine acum nu-*ţ* voi zici nimică mai mult fără decât după şapte zile dacă vor treci, atunce vei vi/de tu ci ţi să va întâmpla. **10v**

Ia*r* muiere, auzind aceste de la cucon, foarte tare s-au spăimântat şi di frică să cutremură şi să sfătui întru gândul său ca să facă cuconului mare răutate şi îndată îş rumpsă hainile de pre dânsa şi începu a să bate cu palme preste obraz şi a să zgârie cu unghiile; şi atâta au strigat de tare până când au auzit şi împăratul. Şi dacă auzi împăratul, o chemă la dânsul şi o întrebă:

– Ci este această strigare aşa fără de cale?

Ia*r* muiere zisă:

– Împărate, eu cu multă dragoste ostinem // şi grăiem fiiului tău pentru ca să-l fac **11r**
să grăiască, ia*r* el fără de veste să sculă şi fără de ruşine asupra me şi mă apucă cu sila să mă ruşinezi; şi până întru atâta m-au tras, cât, iată, şi podoabile şi hainile mi-au[28] rumt de pre mine. Iată, precum mă vezi, şi obrazul cu unghiile mi-au[28] sângerat, şi eu nici în gând n-am avut de una ca aceasta, ci eu mă gândiem că fiiul tău într-alt chip îş va pitreci tinereţile întru curăţie şi cu înţelepciune, ia*r* dacă au avut el în gândul lui să facă de unile ca aceste, el încai să să fi apu/cat de alte fimei striine, ia*r* nu de mine, muiere ta. **11v**

Iară împăratul, dacă auzi aceste cuvinte, să întristă tare şi să tulbură şi să mera ce va face fiiului său. Şi îndată pusă gând rău asupra fiiului său şi gândi să-l omoare. Şi aşa îndată îl orândui spre moarte. Însă acist împărat ave 7 sfetnici filosofi şi pe nimi nu omoră până nu să sfătuie cu filosofii lui, iară acum, de multă scârbă şi mânii ci să împlusăse împăratul din pâra muierii, ţiitoarii[29] lui, el n-au mai chemat pe sfetnici, ci îndată // au poroncit să omoare pe fiiul său, ia*r* până au gândit împăratul cu ci moar- **12r**
te să-l omoare, au auzit cei 7 filosofi că împăratul au poroncit să omoare pe fiiul său şi pe dânşii nu i-au chemat şi socotiră ei şi zisără unul către altul:

– Cu adevărat că foarte este biruit de mânie împăratul din pâra muierii şi au crezut pe muiere precum că cu adevărat i-ar fi făcut fiiul său ace ocară şi pentru aceea l-au orânduit la moarte şi fără de sfatul nostru, că poate au socotit împăratul că, de ne va chema pre noi, poate l-om sfă/tui şi nu l-om lăsa să-*ş* omoare pe fiiul său, ci noi **12v**
tot să ne sâlim şi să nu-l lăsăm să-*ş* omoare pe fiiul său, că apoi, mai pe urmă, să va căi împăratul că au omorât pe fiiul său şi pe noi încă tare îş va bănui că l-am lăsat de ş-au omorât pe fiiul său şi ca pre nişte voitori de rău ne va socoti şi ne va uri şi pe noi.

Şi aşa să sfătuiră: să meargă[30] în toate zilile câte unul şi să-l ie cu cuvinte frumoasă şi cu pilde până să vor orândui to*ţ* cei 7 şi până atunce doară s-a ivi şi dascalul Sandipa, pentru că Sandipa dascalul era ascuns până vor // trece acele 7 zile. **13r**

Precum au venit un filosof din cei 7 înainte împăratului, carile era mai de frunte din cei 7 filosofi, şi, mergându înainte împăratului, să închină foarte frumos şi iscusit, după obiceiul filosofescu, şi cu multă înţelepciune răspunsă şi zisă:

[28] Scris: **мїѧ**(ꙗ).

[29] Scris: **циитѳрїи**.

[30] Scris: **мє**(ρ)**гъ**.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

– O, preputernice împărate, nu să cade niciodată împăraților să facă vreun[31] lucru sau să rânduiască pe cineva la moarte până nu va afla tot adevărul şi cum să cade să facă, pentru că cuvântul împărătescu pre pământ în lume aceasta este ca al unui al doile Dumnezău şi pentru aceea să cade, orici va face sau va poronci, să fie cu cale
13v şi cu / adevărata dreptate[32]. Şi ascultă, împărate, să-ț spun o pildă.

Pilda filosofului întâi ce[33] au spus cătră împăratul

Era un împărat carile era foarte iubitoriu de muieri şi era pururе biruit spre pohta muierească. Dar i să întâmplă într-o zi de văzu o muiere foarte frumoasă şi îndată râvni la frumusețile ei şi gândi să-ş facă pohta cu dânsa. Şi chemă pre bărbatul ei şi-i află o treabă şi-l trimesă în slujbă împărătească ca să-l dipărteze de la casa lui. Şi dacă însără, să dusă împăratul la casa acelui om şi, vrând împăratul să-ş facă pohta cu mu-
14r iere acelui om fiind frumoasă, iar fimeia, ca o vrednică ci era şi // pre înțeleaptă, zisă cu smerenie cătră împăratul:

– Slugă sânt Puterii Tale, împărate, şi după poronca ta gata aş fi să-ț fac pohta, dară întâi ceiu de la Împărăție Ta să-m faci o cereri a me.

Şi-i dedi o carte să o cetească, în care carte scriia pentru curățenie şi cum să cade să se ferească tot omul de al râmătorilor şi al cailor pohte. Şi după ci ceti împăratul carte, zisă fimeia:

– Rogu-mă, împărate, dintru aceasta poț să socoteşti, Împărăție Ta, că încă mai mult ți să cade Împărățiii Tale să te ții în curățenie şi să te fereşti de tot feliul de precurvie şi
14v de toată răutate şi să fii drept şi înțelept şi nerăpitoriu şi de tot vicleşugul să / te fereşti[34].

Iar răpitoriul împărat nu să uită nici la carte aceea, nici la vorbile cele înțelepte ale fimeii şi începu a trage pe fimeie făr de nicio ruşine, şi fimeia n-au priimit. Şi aşe mult ceas s-au luptat amândoi în patul ei până au ostenit[35] împăratul şi i-au trecut şi pohta şi n-au putut face nimică fimeii. Şi aşe sculându-să, s-au dus împăratul la curțile împărăteşti[36]. Iar inelul împăratului, ci-l purta în deget în vreme când să lupta cu fimeia, au căzut în patul fimeii, şi împăratul n-au sâmțit nimică, nici muiere n-au ştiut nimică de inel că au rămas în patul ei. Iar mai târzâu veni şi bărbatul fimeii şi, vrând să să
15r culce în pat după obiceiu, găsî // inelul în patul lui şi-l cunoscu că este al împăratului. Şi aşe multe gânduri îl turburară pe bărbat şi zisă întru sine cu gândul său: „Cu adevărat, împăratul au fost în patul meu şi s-au culcat cu muiere mea”. Şi îndată au întrat frica împăratului în inima lui şi de frică nu s-au mai culcat cu fimeia lui, dar nici cuvânt prost nu i-au zis fimeii sale niciodată, numai ci au rămas el cu tăcere, iar fimeia, văzind aşe că multă vreme au trecut, şi bărbatul ei nu este cu dragoste spre dânsa, precum

[31] Urmează: **виклєшꙗ(г)**, barat.

[32] Cuvânt precedat de **к**, copistul vrând, probabil, să scrie *cu*.

[33] Scris inițial: **чѧ**, apoi **ѧ** a fost modificat în **є**.

[34] Scris: **ферєцѣ**.

[35] **є** scris peste primul **и**.

[36] Scris: **ѧ(и)пъръмѣцѣи**; altă lecțiune posibilă: *împărăteşti*.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

era mai înainte, să sculă fime<ia> şi să dusă la tată-său şi-i spusă toată pricina tătâne-său şi de împăratul. Şi îndată pricepu tată-său pentru / ce au urât-o bărbatul. **15v**
Şi îndată să dusă tată-său la împăratul şi-l pârî pe ginere[37]-său într-acistaş chip şi, chemându-l de faţă pe ginere, şi-i zisă:

– Împărate, în veci să trăieşti! Am avut eu un pământ foarte curat şi l-am dat acestui om să-l lucreză, cerşindu-l el, şi el, până la o vreme, l-au lucrat cum să cade, ia*r* acum el l-au părăsit şi n-are nicio grijă de acel pământ ca mai înainte. Ci mă rog Puterii Tale, împărate, să-i poronceşti: au să-*m* lucreză pământul ca mai înainte, au să me-l de înapoi.

Ia*r* împăratul, auzind aceste cuvinte, zisă cătră acel ginere:

– Adevărat grăieşte acest om bătrân?

Ia*r* ginerile zisă:

– Câte au grăit toate sânt // adevărate, că, cerşind eu acel pământ ca să-l lucrez, **16r**
carile mi l-o dat, şi eu, cu câtă vârtute avem, îl lucram, ia*r* întru una de zile, vrând eu să-l lucrez, am mersu la acel pământ şi, văzind urma leului lângă pământ, şi îndată m-a*m* spăriet şi m-am tras înapoi şi de aceea n-a*m* mai cutezat să mă mai apropiiu să lucrez pământul.

Ia*r* împăratul, auzind aceste, au zis cătră acel pârât:

– Omule, adevărat ai grăit şi cunoscu, da*r* să mă înţelegi şi tu: leul au mersu până la pământul acela, da*r* n-au trecut preste pământ şi nicio stricăciune n-au făcut şi înapoi s-au întorsu; şi de acmu niciodată nu s-a mai ispiti leul ca să mai vie pe acolo, ci tu ţine-*ţ* / pământul carile ţi s-au dat şi ţâ-l lucrează[38] ca şi mai înainte fă*r* de nicio frică **16v**
şi să mă asculţi că leul nicio stricăciune n-au făcut.

Această pildă spusă filosoful cel dintâi împăratului. Şi zisă:

– Nu să cade nimăruia să crează toate pripusurile, nici să zicem că sânt toate adevărate, că vicleşuguri şi drăcii sânt foarte multe şi nu trebuie să credim toate îndată, ci foarte să cercăm cum este drept şi cu giudecată dre<a>ptă să giudecăm spre moarte, că ci este mai scumpă şi mai dulce[39] decât viiaţa omului în lume aceasta? Nimică altă nu este, şi ia*r* mai amară decât moarte nimică nu este.

Şi mai zisă filosoful şi altă pildă. //

– Preputernice împărate, mai ascultă şi altă pildă. Era un om oarecarile foarte **17r**
bogat şi avea o pasire care grăia cu glas ominescu, căruia îi zic elinenii psidac, ia*r* frâncii îi zic papagalul, ia*r* turcii îi zic duducuş. Şi o ţine în culevie, adică în cuşcă, şi o învăţasă să păzască în casă toate lucrurile lui. Ia*r* întru una de zile, vrând să să ducă de acasă, o învăţă pe taină stăpânul pe pasăre ca să păzască pe jupineasa[40] lui ce va faci e dacă s-a duce el de acasă; şi purceasă în cale îndelungată, ia*r* un om să învăţasă de vine în

[37] Scris: ѡинєрѣ.

[38] Scris: лѫкрєзъ.

[39] Secvenţa *şi mai dulce*, scăpată de copist, se regăseşte în rândul următor în contextul *nimică altă nu este şi mai dulce*; cf. ms. 3184: *mai scumpă şi mai dulce* (12r).

[40] л scris peste ъ.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

toate nopțile de să culca cu ace jupeneasă[41] şi nimine altul nu ştie de aceasta, numai o slujnică al cei jupenesă[42]. Ia*r* după ce vine bărbatul jupânesăi acasă, întrebă pe pasere[43]
17v ia*r* pe tainã. / Şi-i spusă că „de când te-i dus de acasă, în toate nopțile vini on om curvariu şi face curvii cu jupeneasa[44]”, ia*r* el, dacă auzi aşa, să răni rău la inimă şi, necăjându-su-să, nu vre să să mai împreune cu dânsa, ia*r* jupineasa îş prepusă pe slujnica ei ca ar fi spus e ceva bărbatului ei şi o chemă pe fată şi cu urgii îi zisă:

– Cu adevărat tu ai spus barbatului mieu toate câte am făcut eu cu acel ibovnic[45]?

Ia*r* slujnica să jură tare precum că e nimică n-au spus stăpână-său.

– Da*r* să ştii, dumneta jupâneasă, că pasărea păpăgalul au spus stăpânului toate.

Ia*r* jupeneasa, auzind aceste, au meşteşuguit şi ea cu mare meşteşug ca să facă pe pasăre că este mincinoasă. Ia*r* într-ace noapte ia*r* să dusă boieriul de acasă şi ia*r* învață
18r pe[46] // pasăre să păzască în casă ce va vede, ia*r* vicleana muieri luă[47] cuşca cu pasăre păpăgalul şi o mută aiure şi din dosul ei au aşăzat o râşniță şi au pus o slugă să o învârtească toată noapte, ia*r* pasăre, neştiind de râşniță, că încă nu ştie ce este râşnița, îi păre că tună afară. Ia*r* dinainte cuşcii, în prejma pasării, pusă o oglindă mare şi ține slujnica oglinda din dos şi o mişca de abie, ca*n* rar, şi în casă arde lumină, ia*r* pasăre, neştiind de ace oglindă, îi păre că fulgeră. Ia*r* deasupra[48] culivii<i>, adecă cuşcii, au spânzurat un burete
18v plin de apă şi aşa[49] pe încet-încet tot pica apă din burete pe pasire şi-i / păre pasirii[50] că ploao afară; şi de picătura apii şi de fulgerul ogrândii şi de huietul râşniții s-au băgat pasire într-un unghiu al culevii<i> şi aşe au şăzut toată noapte. Ia*r* a dăoaza veni boieriul acasă şi întrebă pe pasire ci au văzut într-ace noapte, ia*r* papagalul zisă:

– Giupâne, într-această noapte n-am putut să văz nimică de fulger şi de tunet şi de ploaie, că toată noapte au tunat şi au fulgerat şi aşe tare au plooat, cât şi în casă şi pe mine începusă a pica şi aşe m-am băgat într-un unghiu al culeveii şi am şezut toată noapte aceasta.

Ia*r* stăpânul său zisă cătră pasire:

– Drept spui tu câte mi-ai[51] spus până acum?

Ia*r* pasire zisă:

– Foarte[52] drept ț-am spus toate.

19r Ia*r* bo//ieriul gândi în gândul său: „Adevărat că pasire aceasta câte mi-au spus până

---

[41] Scris: жꙋ(ꙋ)пєнѣсъ.
[42] Scris: жꙋпѣнєсъ.
[43] є scris peste ъ.
[44] Scris: жꙋпѣнѣса.
[45] Scris: ибивни(к); cf. ms. 3184: *ibovnic* (13r).
[46] *Pe* reluat, din greşeală, pe f. 18r.
[47] Scris: лꙋѧ; altă lecțiune posibilă: luân<d>; cf. ms. 3184: *luân<d>* (13r).
[48] Scris: дѣласꙋпра.
[49] Urmează ѧ, barat.
[50] па scris peste ши.
[51] (и) scris peste (ꙋ).
[52] Scris deasupra rândului: ѳо(ρ)тє.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

acum toate sânt minciuni, de vreme că în noapte aceasta, câte au spus, nici unile n-au fost: nici ploaie, nici tunet, nici fulger, ci au fost sănin şi bine şi, câte mi-au spus şi pentru fimeia mea, ia*r* minciuni me-u spus". Şi rămasă pasire[53] mincinoasă, fiind dreaptă, şi muiere ce rea şi viclenă au rămas dreaptă.

Cuvântul filosofului

– Vezi, împărate, şi înţelegi muierea viclenă cum pe bărbatul ei l-au înşălat şi l-au călcat şi ş-au făcut râs de înţelepciune lui şi de minte lui şi-l birui desăvârşit şi-l călcă şi pe pasire ce dreaptă cu atâta învăţătură o făcu mincinoasă. Şi-*ş* făcu pace cu bărbatul şi ia*r* o îndrăgi / bărbatul ca şi dintâi. Ci să ştii, împărate, că nu poate **19v** să ştie nime toate vicleşugurile muierilor celor răle. Aşe şi Împărăţiia Ta, nu asculta vorbile muiereşti până nu vei afla tot adivărul.

Ia*r* împăratul, auzindu aceste de la filosof, îndată[54] îş opri mânie şi urgie şi poronci să nu omoare pe fiiul său.

Ia*r* a dăoaza, dacă auzi muiere, ţiitoare împăratului, că au iertat împăratul pre fiiul său de moarte, ea să dusă înainte împăratului şi cu multe lacrimi vicleana grăi:

– Împărate, nu să cuvine şi nu să cade cuvântul împărătescu[55] să rămâie neîmplinit, că apoi trebuie să fie de râs şi de ocară acel împărat ci nu-*ş* va împlini cuvâ<n>tul ci au zis // să facă şi apoi n-au făcut sau, dacă orânduieşte pe cineva la moarte, apoi **20r** să-l ierte, că cuvântul împărătescu nu să întoarce niciodată, că apoi îl deprind oamenii şi nu să tem de împăratul. Care întâi acum, de nu vei[56] poronci să omoare pe fiiul tău, pe carile ai zis întru auzul tutur<or> că ai poroncit să-l omoare, carile ţ-au făcut atâta ocară Împărăţii<i> Tale şi, de nu-l vei omorî pre unul ca acista, apoi nimine nu să va mai temi de Împărăţie Ta şi vei fi nebăgat în samă de nimine.

Şi zisă vicleana:

– Ascultă o pildă ce-*ţ* voi spune, împărate. Era un om tăbăca*r*, carile spăla întru un pârău nişti pei, şi era şi un copil[57] al lui acole, carile să giuca şi să scălda / într-acel **20v** pârău pe margine şi, întrând mai la adânc, îl apucă răpegiune apii şi-l trasă la adânc şi să îneca, ia<r> tată-său alergă să-l apuce[58] să-l scoaţă şi-l apucă răpegiune şi pi tată-său fără de veste şi să înecară amândoi. Aşa şi Împărăţie Ta, sângur te vei sfârşi şi-*ţ* vei strica de nu vei da pre fiiul tău la moarte, măca*r* că poate ţ-a păre rău pentru moarte fiiului tău, dară să ştii bine că priste puţină vreme să va scula fiiul tău şi te va omorî şi-*ţ* va lua împărăţie.

Aceste cuvinte dacă auzi împăratul şi iară umplându-să de mânie, ia*r* au poroncit să omoare pe fiiul său. Şi să dusă muierea.

---

[53] Scris: **масирє**.

[54] Scris: **ѧнѧ(н)дамъ**, cu primul **ѧн** barat.

[55] Scris: **ѧ(н)пъръмѣ(с)кѹ**.

[56] Urmează slovele **по**, pătate de cerneală.

[57] Scris: **копє(л)**.

[58] Scris: **апѹнє**.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

21r Şi veni al doile filosof a dăoaza într-a//cee vremi când zisăsi împăratul să omoare pe fiiul său şi mearsă filosoful la împăratul şi, închinându-să după obiceiu, au zis aceste:

– Să trăieşti, împărate, întru mulţi ani şi cu multă smerenie!

Şi cu cuvinte line zisă:

– Am înţeles, împărate, că iar ai poroncit să omori pe fiiul tău. Cari eu, ca o slugă dre<a>ptă, îţ aduc aminte Împărăţii<i> Tale că, de ai ave o sută de cuconi, nu[59] ţi să cade să omori nici pi unul dintr-înşii, şi mai ales negiudecat, dar că ai numai un cucon, unul născut, ţi să cade a-i păzi viiaţa lui cu multă nevoinţă, iar Împărăţie Ta asculţi
21v nişte vicleşuguri şi ai orânduit / să omori pe fiiul tău fără de nicio dreptate şi cercetare ca să afli adevărul. Însă, o, puternice împărate, această vicleană şi mincinoasă muieri te amestică şi-ţ pune gând rău ca să omori pe fiiul tău făr de vină. Care apoi, pe urmă, te vei căi şi nu-ţ vei pute folosi nimică şi cu lacrămi şi cu jale multă îl[60] vei cerca şi apoi nu-l vei afla şi ţi să va întâmpla ca şi unui[61] neguţitoriu.

Pilda ce dintâi a filosofului al doile

Era un neguţitoriu şi, când vre să cumpere ceva di mâncat sau de vre să be
22r de vreun vas şi, dacă vide ceva necurat, să lăsa nemâncat şi nebăut. // De scârbelnic ci era nu mânca bucate ci nu-i plăce[62], nici be din vas ci era nespălat. Aşa ave obiceiu: mai bine să răbde decât să mănânce sau să be ce nu-i placi. Iar odată mearsă[8] la un târg pentru negustorie şi au trimes sluga sa în târg ca să cumpere bucate. Şi găsi sluga o copilă[63] cari vinde doao pâini albi şi frumoasă, le-au cumpărat şi le-au adus la stăpână-său. Şi mâncând, foarte i-au plăcut, îndată învăţă pe slugă tot de aceea pâine să-i cumpere în toate zilile, iar sluga, după poronca stăpânului său, în toate zilile cumpăra
22v pâine tot de la ace copilă[63]. Iară într-o[64] zi, mergând în târg, / n-au găsit de aceea pâine şi s-au întors sluga acasă şi au zis:

– Stăpâine, astăzi nu să găseşti de aceea pâine în târg.

Iar negustoriul, mâhnindu-să, zisă slugii:

– Cheamă[65] pre omul acela cari-ţ vinde ace pâine bună ca să-l întreb ci fel face ace pâine bună şi dulci şi frumoasă.

Atunce s-au dus sluga la copila[66] acei ci-i vinde şi au chemat-o la neguţitoriu, iar neguţitoriul întrebă:

---

[59] Scris: **ни**.

[60] Scris: **ѧ(ц)**; cf. ms. 3184: *îl* (16v).

[61] Scris: **аиѣи**.

[62] Scris iniţial **пъъчє**, apoi primul **ъ** a fost modificat în **л**.

[63] Scris: **копєлъ**.

[64] Scris: **ѧтрѡ**.

[65] Scris: **кємъ**.

[66] Scris: **копєла**.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

– Cum frământai ace pâine ci vindei slugii[67] mele? Mă rog să-*m* spui drept, că[68] era pâine dulci şi frumoasă şi poftesc să învăț şi eu a faci ace pâine bună.

Ia*r* copila[66] zisă:

– Giupâine, eu sânt o săracă şi şide<m> la o giupâneasă şi, fiin//d ace giupâneasă **23r**
bolnavă, ave o rană mare întru un umăr, care o dure foarte rău, şi trimeasă şi chemă un doftor ca să o înveți ce va faci ca să se tămăduiască, ia*r* doftorul o învață să cearnă făină de grâu curat şi să o frământe cu unt şi cu meri şi tot de aceea să legi la rană; şi au legat giupâneasa tot de aceea în toate zilile şi, dacă trăge punoile, o lepăda şi zice să o dau afară, ia*r* eu, fiind săracă, nu-l lepădam afară acel aluat de la rană, ci-l frământam a doa oară şi-l cocem pâine şi sluga ta vine şi-l cumpăra, ia*r* acum s-au tămăduit ace giupâneasă şi nu mai faci de acel aluat[69] şi / nici eu nu mai fac de ace pâine. **23v**

Şi auzind negustoriul aceste cuvinte, foarte tare s-au scârbit şi s-au obidit, zicând întru sine: „Gura şi mâinile şi cele den[70] afară lesne este a le spăla, ia*r* pânticile pi dinuntru şi sufletul nu să poate, cu greu este”.

Şi zisă:

– Împărate, de aceasta mă tem şi eu ca să nu pitreci şi Împărăție Ta ca acel negusto*r*, că apoi, de vei pierde pe fiiul tău, pe urmă îl vei căuta şi nu-l vei afla. Şi ascultă, împărate. Eu am auzit de mulți dascali că, din toate răutățile, ce mai mare şi ce dintâi răutate muiere este pricina, că // multe vicleşuguri au muierile cele răle. Şi mă **24r**
rog că mă asculți să-*ț* mai spui o pildă.

Era o fimei şi ave un ibovnic, carele sluje împăratului. Şi foarte îl iubie[71] muiere şi ave[72] şi bărbat. Ia*r* odată ace slugă al împăratului ave şi el slugă şi-*ş* trimeasă sluga la ibovnică ca să întrebi avea vremi slobodă şi fă*r* de grijă ca să meargă[30] să se culce cu dânsa, ia*r* ace muieri ră îndrăgi pe sluga ibovnicului şi, viind la dânsa ca să o întrebi şi, nefiind bărbatul acasă, muiere îl îmbie şi pi acela şi să culcă cu dânsa şi să zăbovi / trimesul. Ia*r* stăpână-său, văzind că să zăboveşti, purceasă să[73]-ş cerci sluga, să vază ci esti **24v**
de să zăboveşti, ia*r* muiere aceea, căutând pi fereastă, văzu pe ibovnicul său, pre stăpânul slugii viind acolo, şi îndată spusă slugii că vine stăpână-său, ia*r* sluga să spărie tare pentru zăbava că s-au zăbăvit şi nu ştie ci va faci de frică. Şi ca să nu-l priceapă stăpână-său că s-au culcat şi el cu aceea fimei, ia*r* muiere zisă:

– Întră în cămară.

Că ave din dos uşă în cămară. Şi cum întră sluga ibovnicului, ia*r* muiere au încuiet uşa cămării, ia*r* ibovnicul atunce întră în casă mânios şi întrebă pe muiere:

– N-au venit slu//ga me aice? **25r**

Ia*r* muiere zisă:

---

[67] Scris: **слоүїи**.

[68] Peste **к** o pată de cerneală.

[69] Scris: **а(л)лоуа(т)**, apoi al doilea **л** a fost barat.

[70] Scris inițial **челє дє**, apoi **л** a fost modificat în **д**, **лє** a fost suprascris, iar **дє**, barat.

[71] Scris: **юбеиє**.

[72] Scris: **ави**.

[73] Scris: **чє**.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

– N-au venit.

Şi să culcă şi ibovnicul cu dânsa. Atunce sosi şi bărbatul ei afară fără de veste, ia*r* ibovnicul zisă:

– Oare ce voi faci eu acum? Descuie cămara să mă ascund.

Ia*r* curva, temându-să că-*ş* va găsi sluga în cămară, zisă:

– Într-alt chip să faci.

Şi-i zisă:

– Scoate*ț*[74] sabie din teacă şi, ţiindu-o goală în mână, şi te fă mânios şi ieşind din casă afară, mă suduieşti pe mine, ia*r* bărbatului mieu să nu-i zici nimică.

Şi aşa slujitoriul ai ieşit şi au făcut precum l-au învăţat muiere: ţiind sabie goală
25v în mână, au ieşit suduind[75] pe muiere, ia*r* bărbatul muierii, întrând / în casă, o întrăbă pe muiere:

– Ce este aceasta de au venit acist om împărătescu în casa noastră cu sabie goală în mână şi te suduia pe tine?

Ia*r* muiere cu mare vicleşug au răspunsu către bărbatul ei zicând:

– Sluga acestui slujito*r* fugie, că-l gonie cu sabie goală să-l taie, şi el, scăpând până aice, au dat în casă ca să se ascunză să scape, şi eu l-am poprit pe slujito*r* să nu între în casă; pentru aceea era cu sabie goală, precum l-ai văzut, că era foarte mânios.

Ia*r* bărbatul o întrebă:

– Unde este sluga lui?

Ia*r* muiere zisă:

– L-am ascunsu în cămară.

Atunce bărbatul muierii ieşi afară şi căută în sus şi în gios să-l vază pe slujito*r*
26r şi nu-l // văzu nicăiure, că el să dusesi digrabă de frică, şi, întorcându-să în casă, văzu pe sluga[76] slujitoriului, că-l scosesi muiere din cămară[77], şi atunce zisă bărbatul muierii către ace slugă:

– Văzu*ş* tu ci bine ț-au făcut muiere me? Pasă da*r* acum într-un ceas bun şi mulţemeşte muierii mele, că mult bine ț-au făcut.

Şi întorcându-să către muiere, zisă:

– Aferim! Bine ai făcut de n-ai lăsat nici pe slugă, nici pe stăpân ca să cază la primejdie.

Şi iată, împărate, că ț-am spus această pildă Puterii Tale. Pentru aceea nu ți să cade Împărăţii<i> Tale să crezi aşe îndată cuvinte mincinoasă şi deşărte muiereşti[78].

26v Aceste[79] cuvinte dacă auzi îm/păratul de la filosof, au poroncit să nu-l omoare pe cucon. Ia*r* viclana muiere, ţiitoare împăratului, dacă auzi a trieza că ia*r* au iertat împăratul pe fiiul său de moarte şi au poroncit să nu-l omoare, au venit viclena diz-dimineaţă la împăratul şi zisă:

---

[74] Scris: **скоте(ц)**.

[75] Scris: **сѹдии(и)д**.

[76] Scris iniţial **слѹжи**, apoi **жи** a fost barat, deasupra rândului scriindu-se **га**.

[77] Scris iniţial **кѹмаръ**, apoi **ѹ** a fost modificat în **ъ**.

[78] **и** scris peste altă slovă, ilizibilă.

[79] **а** precedat de o altă slovă, ilizibilă.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

– Împărate, aceşti înţelepţi ai tăi, sfetnicii tăi, sânt mari nebuni şi ţi-s voitori de rău şi să silescu să[80]-*ţ* facă ţie multă răutate. Şi mă ascultă să-*ţ* spun o pildă.

Pilda ţiitoarii[81]

Era un împărat carile ave numai un ficio*r* şi era foarte drag împăratului. Ia*r* întru una de zile zisă ficiorul împăratului cătră filosoful cel mare[82] al împăra//tului: **27r**

– Grăieşte tătâni-mieu astăzi să mă lasă la vânat.

Şi sfetnicul grăi. Ia*r* împăratul zisă:

– De vei merge şi tu împ<r>eună cu dânsul, să meargă[30].

Ia<r> filosoful zisă:

– Voi merge şi eu împreună.

Şi purceasă la vânat şi, umblând, găsiră un colun, adică un cal sălbatic, şi zisă sfetnicul cuconului să-l gonească vânatul, ia*r* cuconul, gonind vânatul, s-au depărtat tare, cât nu l-au mai putut vide pi cucon filosoful, şi cuconul, văzind că nu-l mai poate ajunge vânatul, au vrut să se întoarcă înapoi, şi nu ştie încotro să va întoarce, că să depărtasă foarte tare şi, găsind un drum, purceasă pe[83] acel drum cu voie ră. Şi aşa mergând, găsi[17] o[84] fată foarte frumoasă în / drum şi plânge fata, ia*r* cuconul îi zisă: **27v**

– Ce plângi şi ci şezi aice? Şi de unde eşti tu?

Ia*r* fata zisă:

– Eu sânt fată de împărat şi am mers la primblare şi şidem pre un pil şi cu slugile mele şi, lunecându-mă, am căzut jos de pre pil şi am leşinat, ia*r* slugile mele m-au lăsat aice în loc, gândind că sint moartă, şi s-au dus, luând şi pilul, ia*r* eu, dacă m-am trezit şi mi-am[85] venit în fire, abie m-am sculat şi căutaiu[86] în toate[87] părţile, şi nu văzuiu niciuna din slugile mele şi m-am zăuşit şi nu ştiu unde oi merge.

Iară ficiorului celui de împărat i s-au făcut milă de dânsa, de fată, şi au luat-o pre[17] cal, ia*r* vicleana fată sâlie cu cuvinte[88] dulci pe // cucon şi-l amăge să-l ducă la o peştiră **28r**
ci era într-o piiatră. Şi dacă au venit la gura peştirii, zisă fata:

– Haide să întrăm aice.

Şi sări de pe cal ea înainte şi întră în peştiră pe o gaură, ia*r* ficiorul cel de împărat, auzind gâlceavă în peştiră şi zgomot[89] mare, s-au apropiet şi el de gura peşterii să vază[90] ci este şi văzu pe fata aceea că este dracul şi grăie cu alţi draci mulţi şi le spune:

---

[80] **є** scris peste altă slova, probabil **и**.

[81] Scris: **циитѡрїи**.

[82] Peste **ρє**, o pată de cerneală.

[83] Peste **пє**, o pată de cerneală.

[84] **ѡ** scris peste **ѣ**.

[85] Scris: **мїѧ(м)**.

[86] Scris: **къѱтъю**.

[87] Urmează un cuvânt barat, ilizibil, după care cuvântul **(пъρ)цилє**.

[88] Peste slovele **є** şi **д** din următorul cuvânt, o pată de cerneală.

[89] Scris: **згѡмѡ(н)**.

[90] Scris: **съ вази**.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

– Iată că v-am adus un tânăr foarte frumos şi-i fecior de împărat.

Ia*r* dracii zisără:

– Adu-l aice în peşteră.

Ia*r* ficiorul cel de împărat, dacă auzi şi văzu dracii, tare plecă a fugi cu calul[91]
28v şi să spărie, ia*r* fata ieşi di<n> peştiră[92] şi-l văzu că[93] fugi şi alergă / fata tare şi-l ajunsă şi sări pi cal ca şi dintâi, ia*r* cuconul foarte s-au spăimântat, ia*r* fata i-au zis:

– Ci tremuri şi te temi?

Ia*r* cuconul zisă:

– Adusu-mi-am[85] aminte de soţiile mele şi de sfetnicii mii.

– Acum roagă-te tătâni-tău să te izbăvească[94] de toate, că este împărat, izbăvească-te dintru această frică.

Ia*r* cuconul zisă:

– Pricep eu că acum nici tatăl mieu nu poate să mă izbăvească dintru această întâmplare.

Şi-*ş* rădică ochii la ceriu şi să rugă lui Dumnezeu zicând:

– Doamne Dumnezeule, carile ai făcut ceriul şi pământul şi pre om ca să te laude
29r pre tine, dă-*m* întru acist ceas vârtute ca să pociu birui pre dimonul acista, că ştiu // că toate î*ţ* sânt ţie cu putinţă[95].

Şi când zisă „agiută-*m*, Doamne", atunce căzu dracul gios de pe cal şi să tăvălie răcnindu, ia*r* tânărul cucon fugi călăreşte şi scăpă de acel drac rău şi să dusă acasă.

Aşe şi Împărăţie Ta, dintr-aceasta să cunoşti şi să înţelegi că este lucru adevărat cele ci-*ţ* spun eu, că aceşti sfetnici ai Împărăţii<i> Tale sânt mincinoş şi vicleni şi te înşală ca să-*ţ* păzeşti pe fiiul tău de la moarte, şi apoi ei l-or îndemna să te omoare el pe tine şi să fie el împărat; şi, fiindu tânăr, ei ce or vre aceea vor face şi vor fi filosofii mai mult decât fiiul tău şi tu rău vei păţi de sfetnicii tăi.

Aceste auzind împăratul de la muiere, crezu pe muiere şi au poroncit să omoare
29v pe fiiul său. Şi[96] să dusă muiere. / Întru aceasta zi veni şi al treile[97] filosof şi, întrând la împăratul, s-au închinat după obiceiu şi zisă:

– Împărate, să trăieşti întru mulţi ani! Eu am înţeles că astăzi ia*r* ai zis să omoare pe fiiul tău fă*r* de nicio cer<ce>tare[98], ca să afli[99] tot adivărul şi să ştii de este vinovat au ba. Ci numai pe minciuna unii muieri vei să-*ţ* omori pe fiiul tău. Rogu-mă Împărăţii<i> Tale să mă asculţi un ceas să-*ţ* spun o pildă.

---

[91] Peste primele slove ale cuvântului, o pată de cerneală.

[92] Peste slovele **щ**, **и** şi **ρ**, o pată de cerneală.

[93] **ъ** scris peste **ѕ**.

[94] Scris: **и(з)бъвѣ(с)къ**.

[95] Urmează **є** barat.

[96] Peste **ш**, o pată de cerneală.

[97] Scris greşit: *al doile*.

[98] La fel în ms. 3184: *certare* (22r). Cuvântul nu se regăseşte în ms. consultate.

[99] Scris: **съ афлѣ**.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

Pilda filosofului al treile

Un om ş-au trimes fimeia să-i cumpere orezu de un ban din târgu. Şi mergându mu<ie>re la dugheană[100], au dat[101] banul la băcal ca să-i de orezu şi râsă către băcal, ia*r* băcalul zisă către muiere:

– De vei vre, să-*ț* da<u> orez şi cu zăhar.

Ia*r* ea zisă:

– Dă-*m*.

El zisă:

– Vino în dugheană.

Ia*r* ea zisă:

– Dă-*m* întâi orezu şi zăharul.

Ia*r* // băcalul îi dedi şi zahar şi orezu. Şi muiere le-au legat într-un tulpan şi pusă **30**[r] legătura cu orezul şi cu zăharul afară pe tărabă şi întră înuntru cu băcalul în casa dughenii. Şi până a să zăbovi ei acolo în casă, ia*r* copilul[102], sluga băcalului, dezlegă tulpanul muierii şi-i luo orezul şi zaharul şi în locul orezului au legat țărnă şi-l pusă ia*r* pe tărabă unde au fost. Şi ieşi fimeia dinuntru, au luoat tulpanul degrabă, fiind ruşinată, n-au mai căutat să vază ci este în tulpan legat şi au mersu degrabă acasă şi dedi tulpanul la bărbat şi să dusă să aducă o oală, ia*r* bărbatul dezlegă tulpanul şi văzu că-i țărnă şi o striga:

– Ci cauți, muiere? Şi ci ai adus această țărnă?

Ia*r* ea îndată să pricepu ci-i pricena şi apu/că un ciur şi veni la bărbat cu ciurul **30**[v] şi grăi cu vicleşug:

– Ci mă strâgai aşe degrabă, că eu căutam ciurul ca să cernu această țărnă, că, când m-am dus în târgu, era un cal, şi eu, vrând să trec pre lângă cal, el au zvârlit cu piciorul să mă lovască, şi eu, răsărind în laturi cu grabă, am scăpat banul în țernă şi eu l-am căutat şi nu l-am putut găsi şi am strânsu toată țerna şi am adus-o să o cernu ca să găsăscu banul.

Şi bărbatul o crezu că-i aşe şi să apucă sângur bărbatul şi cernu țerna şi-ş prăvui ochii şi barba şi nu găsi nimică.

Şi ia*r* zisă filosoful:

– Mă rog Împărății<i> Tale, ia sama, Împărăție Ta, că al curvilor[103] sfaturi şi al muierilor celor viclene nu poate să le priceapă şi să le ştie.

Ia*r* împăratul, auzind aceste de la filosof, ş-au poprit[104] mânie şi // au poroncit **31**[r] să nu omoare pe fiiul său.

Ia<r> a patra zi, dacă auzi muiere că ia*r* au iertat împăratul pe fiiul său, atunce veni vicleana muiere aceea, țiitoare împăratului, diz-dimineață şi întră la împăratul, țiind un cuțit în mână, şi zisă către împăratul:

– De nu mă vei izbândi despre fiiul tău, cu acest cuțit, ci-l țin în mână, mă voi înjunghiia şi mă nădăjduiescu în Dumnezeu că-*ț* voi birui pizmaşii tăi, filosofii, sfetnicii

[100] Scris: ⱆⷪⷣⷮⷤⷩⷭ; cf. ms. 3184: *dugheană* (22[r]).

[101] Peste (ⷬ), o pată de cerneală.

[102] Scris: ⷦⷭⷩⷮⷪⷤ(ⷭ).

[103] Scris inițial ⷦⷪ(ⷬ)ⷡⷦⷭ(ⷬ), apoi al doilea ⷬ a fost modificat în ⷭ.

[104] Urmează: ⷭ(ⷮ).

BDD-A26039 © 2017 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

tăi cei răi, cum s-au întâmplat unui ficior de împărat de la un filosof sfetnic al tătâne-său. Ascultă.

Era un împărat şi[105] ave un fecior şi l-au logodit cu o fată al altui împărat. Deci tatul fetii au poroncit la tatul mirilui ca să-l trimetă pe mire la acela cu fata, ca să facă
31v nunta acolo, şi, după ci s-a săvârşi nunta, iarăş va veni acasă / la părinţi. Şi-i poronci tatul feciorului[106] să să gătească să margă la socrul său. Şi ave împăratul acela cu feciorul un sfetnic al său şi-i poronci şi lui ca să margă împreună cu fiiul său. Şi purceasără împreună şi cu gloată multă, cu cuconul şi cu filosoful şi, mergând pe cale, însătară toţ şi nu găsie apă să beie. Şi apoi agiunsără la o fântână care, cine bea dintr-însa, dintr-ace fântână, de era bărbat, să făce fimeie. Iar acel filosof ştie fire apei fântânii acee[107], şi n-au vrut să spuie cuconului şi zisă:

– Şăzi aice, cucoane, la această fântână şi mă aşteaptă[108], că eu voi merge până cole să văz acista-i drumul nostru, ca să nu-l greşim.

Şi lăsă filosoful pe cucon la fântână aceea, şi el să întoarsă înapoi, pe altă cale,
32r la împăratul, la ta//tul cuconului, şi zisă cătră împăratul cuvinte mincinoasă şi cu umilinţă:

– Împărate, vai de mine şi de fiiul tău! Că s-au întâmplat la un loc într-o pădure şi au ieşit un leu şi l-au mâncat.

Şi împăratul au crezut pre[109] filosof.

Iar cuconul aştepta la fântână pe filosof şi apoi, fiindu-i săte şi neştiind pricina apei, au băut şi îndată să făcu fimeie. Şi dacă să văzu aşe, căzu în gânduri multe şi să mera ci va face şi şide cu multă voie rea. Şi trecând un om pre lângă fântână, întrebă pe cucon:

– De unde eşti şi al cui eşti?

Iar cuconul răspunsă:

– Eu sânt feciorul cutărui împărat şi, după poronca tătâni-meu, mergu la cutare împărat să-i ieu fata şi acolo să-*m* fac nunta. Şi gloata care merge cu mine şi un filosof
32v s-au dus / înainte, şi eu am rămas şi m-am înşălat, fiindu-*m* săte, şi am băut apă dintru această fântână şi îndată m-am făcut fimeie cum mă vezi.

Iar omul acela, dacă auzi aşe, i s-au făcut milă de acel cucon şi zisă:

– Eu să-ţ fac ţie mare bine, mă voi schimba de mă voi face eu fimeie în locul tău, şi tu te vei face iar bărbat[110] ca dintâi şi aice te voi aştepta 4 luni până[111] îţ vei face nunta şi apoi iar să vii pe aice să te faci fimeie.

Iar ficiorul împăratului[112] i să jură tare omului precum că va veni cu adivărat. Şi îndată să făcu omul acela fimeie şi-l îndreptă pe cucon de să făcu iar bărbat. Şi-i

---

[105] ш scris peste ѫ.

[106] Scris: ѳечєрꙋлꙋ(и).

[107] Scris iniţial ѧ(и)чїє, apoi ї a fost modificat în є, fără a anula (и).

[108] Scris: ѧцıє(п)тъ.

[109] ρ scris peste є.

[110] Urmează o slovă ilizibilă, pătată de cerneală.

[111] Peste ън, o pată de cerneală.

[112] Scris iniţial ѧ(н)пъраратꙋлꙋ(и), apoi primele slove ра au fost barate cu o pată de cerneală.

BDD-A26039 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)

arătă cale. Şi să dusă la socrul său şi făcu nunta. Ia*r* dacă să umplu 4 luni, cuconul ş-au // adus aminte de jurământul ci să jurasă omului şi îndată au purces la om şi-l află cu **33**[r] fire fimeiască a făta şi zisă către ace fimeie:

– Acum cum pot eu să mă fac pentru tine fimeie, că tu, cându m-ai găsit aice, la fântână, şi după fire muierii, ia*r* tu eşti a[113] făta.

Şi aşe să pricie ficiorul împăratului cu ace fimeie şi o au rămas-o şi o au dovedit. Şi aşe să dusă la tatăl său cu multă bucurie şi-i spusă tătâne-său toate câte au pățit pe cale de la filosof, ia*r* împăratul foarte s-au mâniet pe acel filosof şi sfetnic rău şi au poroncit de l-au omorât.

Aşe şi eu, împărate, nădăjduiesc spre Dumnezeu să-*m* de putere ca să-i poci birui pre aceşti sfetnici ai tăi, răi şi vicleni, / ia*r* de nu, eu sângură mă voi omorî şi va fi toată **33**[v] pricina şi păcatul asupra ta, pentru că nu vrei să-*m* faci dreptate şi să mă izbândeşti despre fiiul tău, carile au vrut să mă ruşinează cu sila şi să facă fărădelege.

Şi auzind împăratul aceste de la muiere, au poroncit să omoare pe cucon, şi femeia să bucură şi să dusă.

Într-aceea vreme veni al patra filosof la împăratul şi după obiceiu să închină şi zisă:

– În veci să trăieşti, împărate!

Şi cu smerite cuvinte zisă:

– Împărate, nu ți să cade niciodată să omori pe nime până nu vei face giudecată, dară încă pe fiiul tău. Caută să nu cumva petreci şi Împărăție Ta precum au pățit un împă//rat mai înainte Împărății<i> Tale. Şi mă rog să mă asculți să-ți spun o pildă. **34**[r]

[113] Scris: ѧ(м).

BDD-A26039 © 2017 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:53:43 UTC)